

Seyhan Deltası

AKD058

Acil
Gerileme (-2)

Saz kedisi (*Felis chaus*) © Soner Bekir - DoğaBel

Yüzölçümü : 41025 ha
Boylam : 35,18°D
Enlem : 36,65°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, Ramsar alanı

Yükseklik : 0 m - 55 m
il(ler) : Adana, Mersin
ilçe(ler) : Karataş, Tarsus

- **Alanın Tanımı**: ÖDA; Seyhan Nehri ve Tarsus (Berdan) Çayı'nın Akdeniz'e döküldüğü bölge ile Tuzla ve Akyatan göllerinden oluşur. Tuzla Gölü, Seyhan ağzının doğusunda yer alır ve Çukurova'daki göllerin en batıda olanıdır. Gölün suyu yılın büyük bölümünde hafif tuzludur. Kış aylarında su seviyesinin artmasıyla tuzluluk oranı azalır. Deltanın diğer bir önemli parçası da Akyatan Gölü'dür. Akyatan, Türkiye'nin en büyük lagün gölüdür.
- **Habitatlar**: ÖDA; tatlı ve tuzcul çayır ve bozkırlar, kalıcı ve geçici göller, nehir boyu, kumullar, tarım alanları, ağaçlandırma alanları ve yerleşim birimlerinden oluşur. Tuzla Gölü'nün güneydoğusunda, kısmen Seyhan'ın eski yatağı üzerinde sık bitki örtüsüyle kaplı tatlı su bataklıkları, tuzcul bataklıklar ve gölcükler bulunur.
- **Türler**: Seyhan Deltası bitkiler açısından oldukça önemlidir. Alanda 19 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunların çoğu dar yayılışlı ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan türlerdir.
Tuzla ve Akyatan gölleri kuşlar için yılın her döneminde önem taşır. Birçok kuş türü alanı kışlamak ve üremek için kullanmaktadır. Alanda bulunan öncelikli kuş türlerinin başında, alanda üreyen yaz ördeği (*Marmarionetta angustirostris*) ve alanda kışlayan dikkuyruk ördekleri (*Oxyura leucocephala*) gelmektedir. Alandaki diğer önemli türler akça cılıbit (*Charadrius alexandrinus*) ve flamingodur (*Phoenicopterus roseus*). Göç döneminde ve kış aylarında on binlerce su kusunu barındırır.
Saz kedisi (*Felis chaus*) alanda yaşayan önemli canlı türlerinden biridir.
Seyhan Deltası kıyılarında, yeşil denizkaplumbağası (*Chelonia mydas*) ve az sayıda denizkaplumbağası (*Caretta caretta*) yuvalamaktadır. Dar yayılışlı ve Akdeniz biyomuna özgü bir yılan türü olan *Eirenis aurolineatus* alandaki bir başka önemli sürgün türüdür.
Nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan *Brachythemis fuscopalliat*a isimli kuzböceği türü alanda bulunmaktadır.
- **Alan Kullanımı**: Bölgede tarım, hayvancılık ve balıkçılık yapılmaktadır. Çukurova Deltası'nın Seyhan, Seyhan ve Berdan nehirlerinin taşıdığı alüvyonlar sonucu oluşan toprakları, iklim koşullarının uygunluğu nedeniyle Türkiye'nin en verimli topraklarıdır. Deltadaki toplam arazinin yüzde 60'ını tarım arazileri oluşturmaktadır.
Bölgede hayvancılık büyükbaş, küçükbaş ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği üzerinde yoğunlaşmıştır. Tuzla dalyanında yıllık ortalama balık verimi 40 tondur. Akyatan dalyanında

ise balık verimi 250 tonun üzerindedir. Alan ayrıca kuş gözlemcileri ve doğa fotoğrafçıları için önemli bir uğrak yeridir.

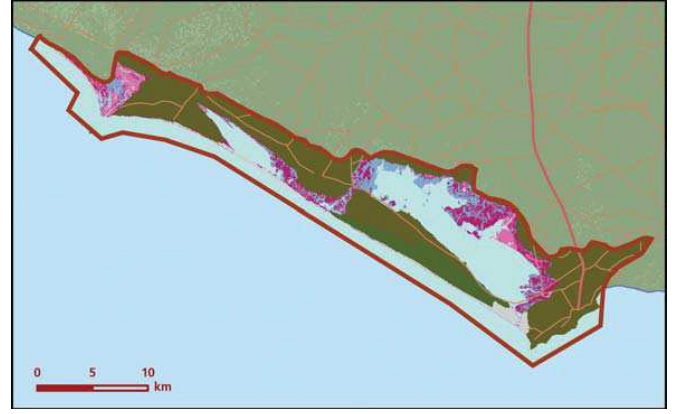
- **Tehditler**: Alan üzerindeki en önemli tehdit, su rejimine müdahaledir. Devlet Su İşleri'nin (DSİ) Aşağı Seyhan Sulama Projesi'nin IV. ve sonuncu aşamasında Tuzla ve Akyatan göllerine yakın, taban suyu yüksek arazilerin kurutulması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. 35 bin hektar hazine arazisinin kurutulması ve özel arazi sahipleri arasında paylaşılması amaçlanmıştır, deltada bazı küçük bataklık ve mevsime bağlı oluşan sulakalan habitatları kurutulup tahrip edilmiştir. Yine DSİ tarafından bağlanacak tahliye kanalları ile Tuzla Gölü'nün tuzluluk oranı azaltılarak balıkçılığın geliştirilmesi amacıyla iki küçük kanalla göle az miktarda su verilmesi planlanmıştır. Çukurova Deltası'ndaki en az kirlenmiş sulakalan olan Tuzla Gölü'nde oluşturulacak hidrolojik değişiklikler göledeki doğal yaşam için son derece önemlidir.
Akyatan Gölü ve Akdeniz arasında uzanan yaklaşık 2500 ha kumul alan, 1960'lı yıllardan beri ağaçlandırılmaktadır. Deltaya yabancı pek çok ağaç türünün kullanıldığı bu çalışmalar Seyhan Nehri ağzının batısında da sürdürülmektedir. Ağaçlandırma, nemli kumul ve bataklık habitatlarını tehdit etmektedir.
Yazlık konut ve turistik tesisler, başta Beyazkum Sahili (Bahşiş) olmak üzere, Tuzla Gölü civarı ve Karataş yakınlarındaki kumullar ve kumul bitki örtüsünü tahrip etmektedir. Akyatan ve Tuz gölleri kıyılarında, yeni yazlık tesislerin yapımı planlanmaktadır.
ÖDA'daki kumullarda son yıllarda artan tarım alanları, yeraltı sularının kullanılmasıyla alandaki su dengesinin bozulmasına ve kumul yapısının bozulmasına neden olmaktadır.
Çukurova Deltası'nın merkezindeki yoğun tarım yapılan alanlardan ve çevredeki sanayi ve yerleşim alanlarından gelen kimyasallar, Akyatan Gölü'nü hızla kirlenmektedir.
- **Koruma Çalışmaları**: WWF-Türkiye, Akyatan kumsallarındaki yeşil deniz kaplumbağalarının korunması için Adnan Menderes ve Hacettepe üniversiteleriyle birlikte izleme ve koruma çalışmaları yürütmektedir.
Doğa Derneği, Tuzla ve Akyatan göllerinde Çukurova Üniversitesi kuş gözlem topluluğuyla birlikte kış ortası su kuşu sayımları gerçekleştirilmektedir.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Adana Vahşisi; Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Adana Büyükşehir Belediyesi; Tarım İl Müdürlüğü; Çukurova Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü; Çevre ve Tüketiciyi Koruma Derneği; WWF-Türkiye; Doğa Derneği; Çukurova Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Ayşe Könte**

Seyhan Deltası önemli doğa alanı topografya haritası

Seyhan Deltası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Alhagi mannifera</i> - Akdeniz	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Alkanna pinardii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Allium gayi</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Ambrosia maritima</i> - Doğu Akdeniz	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Anthemis halophila</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus suberosus</i> ssp. <i>mersinensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Bellevalia modesta</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Beta adanensis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bromus psammophilus</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Bupleurum polyactis</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bupleurum zoharii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea calcitrapa</i> ssp. <i>cilicica</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Centaurea solstitialis</i> ssp. <i>carneola</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Cyprinia gracilis</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Glycyrrhiza flavescens</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Heptaptera cilicica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum polyphyllum</i> ssp. <i>polyphyllum</i>	I	0	-	NT	Var	B2
<i>Linum anisocalyx</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Silene pompeipolitana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	12600-13000 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anas penelope</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	5921-13900 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	12140-16801 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	50 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calidris minuta</i> - Avrupa ve Batı Afrika	0	0	LC	LC	5165 Birey (1990 Göç)	B3, C3
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	416 Birey (1992 Kışlama)	C1
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	3918 Birey (1990 Göç)	B3, C1, C3
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	330-450 Birey (2005 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1210-1690 Çift (1997 Üreme)	A3, B3, C1, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	3600-5000 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	28100-46000 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Glaucola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	130-210 Çift (Üreme)	B3, C1, C3

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	670-1320 Birey (Kışlama)	BI, B3, CI, C3
<i>Halcyon smyrnensis</i> - Anadolu	0	0	LC	EN	10-25 Çift (2004 Üreme)	BI, CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	300-500 Birey (Göç)	B3, CI, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Marmionetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	35-55 Çift (Üreme)	A1, BI, B3, CI, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	230-978 Birey (Kışlama)	A1, A3, BI, B3, CI, C3
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	45 Birey (1990 Kışlama)	CI
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000-18930 Birey (Kışlama)	A3, B3, CI, C3
<i>Porphyrio porphyrio caspius</i>	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	CI
<i>Prinia gracilis akyildizi</i>	0	0	LC	VU	Yaygın (Üreme)	BI, CI
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	430-1589 Birey (Göç)	B3, CI, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	47-231 Birey (Kışlama)	CI
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	330-490 Çift (1997 Üreme)	B3, CI, C3
<i>Sterna caspia</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	34 Birey (2004 Kışlama)	CI
<i>Tadorna tadorna</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	854 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	50-80 Çift (1997 Üreme)	BI, CI
 <i>Felis chaus</i> - Orta Doğu	0	0	LC	(EN)	Var	BI, CI
 <i>Caretta caretta</i>	0	0	EN	(EN)	3-23 yuva	A1, CI
<i>Caretta caretta</i> - Akdeniz	0	0	EN	(EN)	3-23 yuva	BI, B3, CI
<i>Chelonia mydas</i>	0	0	EN	(CR)	186-515 yuva	A1, CI
<i>Chelonia mydas</i> - Akdeniz	0	0	EN	(CR)	186-515 yuva	BI, B3, CI
<i>Eirenis aurolineatus</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, CI
<i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, CI
<i>Trionyx triunguis</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	CR	Var	BI, CI
 <i>Alosa fallax nilotica</i>	0	0	DD	-	Var	CI
<i>Aphanius fasciatus</i>	0	0	DD	LC	Var	CI
 <i>Brachythemis fuscopallata</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, CI
<i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	CI

Tuzla Gölü © Murat Bozdoğan

Su çulluğu (*Gallinago gallinago*) © Ali Murtaza Doğan